

EL LLENGUATGE

4/VIII/1975

L'origen de l'entremès

En una carta publicada a la secció «Bústia» del nostre diari, el senyor Climent Manyès, a qui agraïm l'atenció amb què ens llegeix, descrepa de l'etimologia que, en un dels nostres comentaris, indicàvem per a la paraula entremès: participi passat del verb entremetre. Segons el senyor Manyès, entremès seria un gal·licisme, «entre mets», que ens hauria pervingut a través del castellà. I, ja com a mera suposició, insinua que el manlleu d'aquesta forma per part del castellà s'hauria produït durant la invasió francesa (del 1808, cal entendre).

El nostre comentari era dedicat, essencialment, a la paraula entremès significant «plat lleuger servit abans de la sopa o del primer plat». I, en aquest cas, no sembla pas que l'etimologia que indicàvem (del verb entremetre) pugui oferir cap dubte. Hi coincideixen plenament el Salvat Català i el Diccionari Alcover-Moll. A més, Moll ja ens dóna alguns exemples medievals de l'ús del mot entremès, en un sentit pràcticament equivalent a aquell de què és qüestió.

Ara: entremès també significa, tal com hi afegiem, «obra teatral en un acte, intermedi, peça». Amb aquest segon significat, la paraula entremès ha tingut un procés de formació diferent, encara que amb els mateixos elements etimològics que la del primer cas, i amb un resultat final coincident. En aquest cas, tal com indica el senyor Manyès, si que entremès prové del francès «entre mets» (diversió o petit espectacle presentat en el transcurs d'un àpat), del qual va passar al castellà i a nosaltres, encara que molt abans del que suposa el nostre comunicant. Només cal recordar els «entremeses» de Cervantes. I els mateixos elements etimològics a què ens hem referit són els següents: entre, alhora prefix i preposició, comú al francès i al català, i mets, provinent de la forma llatina que va originar el verb francès metre i el nostre arcaic metre, és a dir, «cosa posada a taula».

ALBERT JANE